

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI POLSKIEGO TOWARZYSTWA TEOLOGICZNEGO W KRAKOWIE

Polskie Towarzystwo Teologiczne w Krakowie prowadziło swoją działalność w okresie sprawozdawczym (za rok szkolny 1963/64) zgodnie ze swoim statutem na odcinku odczytowym i wydawniczym.

Działalność odczytowa prowadzona była na zebraniach ogólnych P. T. T., jak również na zebraniach sekcyjnych. Polskie Towarzystwo Teologiczne posiada obecnie 6 sekcji, a mianowicie: Sekcję filozoficzną, biblijno-liturgiczną, dogmatyczno-moralną, historyczno-prawną, apologetyczną i homiletyczno-pastoralną.

Zebrania ogólnych w okresie sprawozdawczym było 8, na których wygłoszono następujące referaty: O. prof. Augustyn Jankowski, OSB., Aleksy Klaweck, *Nasz współczesny dialog z protestantami* (22. I. 1964 r.), ks. prof. dr Władysław Wicher, *Ocena krytyczna Teologii Moralnej O. Bernarda Häringa* (19. II. 1964 r.), o. prof. dr Walenty Prokulski TJ., *O zasadę kolegialności Episkopatu w Kościele* (11. III. 1964 r.), ks. prof. dr Teofil Długosz, *W stulecie urodzin ks. prof. Jana Fijałka* (22. IV. 1964 r.), ks. prof. dr Ignacy Różycki, *Zmiany w dogmatycznym pojmowaniu sakramentu Namaszczenia Chorych w związku z Konstytucją o Świętej Liturgii, uchwaloną na II Soborze Watykańskim* (30. IV. 1964 r.), ks. rek. dr Marian Rechowicz z KULu, *System Studiów na Wydziale Teologicznym w XV w.* (12. V. 1964 r.), prof. dr Franciszek German, *Z dziejów Wydziałów Teologicznego Wszechnicy Jagiellońskiej* (10. VI. 1964 r.). Trzy z powyższych referatów (ks. T. Długosz, ks. rek. M. Rechowicz, prof. F. German) miały na celu uczczenie 600-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego i przypomniały P. T. T., najpierw ogólne dzieje Wszechnicy Jagiellońskiej, potem dzieje samego Wydziału Teologicznego oraz sylwetki wybitniejszych profesorów, szczególnie z ostatniego 40-lecia.

Działalność P. T. T., realizowana w sekcjach posiada charakter ściśle specjalistyczny i wyrażała się w referatach wygłaszanych przez fachowców-znawców poszczególnych dyscyplin filozoficzno-teologicznych. Z natury rzeczy sekcje obejmują nie wielką ilość członków, którymi są przeważnie profesorowie odpowiednich przedmiotów na Studium Teologicznym w Krakowie.

Na sekcji Filozoficznej, prowadzonej przez ks. prof. dra Tadeusza Wojciechowskiego w okresie sprawozdawczym wygłoszono następujące referaty: ks. prof. dr Kazimierz Klóśak, wygłosił dwa referaty: 1) *Ks. Piotr Teilhard de Chardin a zagadnienie monogenistycznych początków ludzkości* oraz referat 2) *pt. Stosunek filozofii przyrody do metafizyki u współczesnych polskich neoscholastyków*. Poza tym wygłoszono jeszcze dwa referaty: ks. Alfons Michalski CM., *Natura i psychoterapia psychastenii*, ks. prof. Jan Choczewski TJ., *Biochemiczne przemiany w komórce między jądrem i plazmą w świetle współczesnych badań*.

Sekcja Biblijno-Liturgiczna pod kierunkiem ks. prof. Władysława Smereki, miała 5 zebrań, na których wygłoszono następujące referaty: *Kryzys we współczesnej biblistyce* oraz *Nasze spojrzenie na Stary Testament, uwagi na marginesie książki Kosidowskiego i Azebskiego*. Ks. prof. Wł. Smereka także 2 referaty: *Potęga ducha św. Pawła*, oraz referat pt. *Metoda św. Pawła w jego misji apostołskiej, wzorem dzisiejszego duszpasterstwa*. Ks. prof. T. Szwaagrzyk, *Idee przewodnie Konstytucji Soborowej o Świętej Liturgii i jej znaczenie*.

Sekcja Dogmatyczno-moralna kierowana przez ks. prof. Ig. Różyckiego, miała 4 zebrania z następującymi referatami: ks. prof. Ig. Różycki, *Zagadnienie sakramentalności Episkopatu, Zmiany w dogmatycznym pojmowaniu sakramentu Namaszczenia Chorych*, ks. prof. Wł. Wicher, *Teologia Moralna O. B. Häringa w świetle krytyki*, ks. prof. T. Slipko, *Podstawowe zagadnienia w encyklice Mater et Magistra*.

Sekcja Historyczno-prawna pod kierunkiem ks. prof. Br. Natońskiego TJ., miała dwa zebrania na których wygłoszono referaty: ks. prof. T. Szwaagrzyk, *Motu proprio Pawła VI, pastorałe munus, w świetle prawa kanonicznego* oraz o. prof. Kornel Gadacz OFMCap., *Dzieje duchowieństwa polskiego na Syberii po powstaniu styczniowym 1863 r. w świetle nowych badań*.

Działalność sekcji apologetycznej i homiletyczno-duszpasterskiej dotyczyła problemów praktycznych i aktualnych i odbywała się na seminariach naukowych na których omawiano kwestie religioznawstwa, kanoznodziejstwa i współczesnego duszpasterstwa.

Oprócz akcji odczytowej P. T. T. prowadzi jeszcze akcję wydawniczą, obejmującą redagowanie i wydawanie czasopisma *Ruch Biblijny i Liturgiczny*, który w nakładzie 2500 egzemplarzy ukazuje się jako dwumiesięcznik i omawia poza naukowymi artykułami, także kwestie aktualne z biblistyki jak również i z liturgii.

Czasopismo redaguje i P. T. T. prowadzi jako prezes ks. prof. Stanisław Grzybek. Polskie Towarzystwo Teologiczne liczy obecnie 124 członków i zgodnie ze statutem może rozwijać swoją działalność na terenie woj. krakowskiego.

SPRAWOZDANIE Z POSIEDZEŃ POLSKIEGO TOWARZYSTWA TEOLOGICZNEGO

(Sekcja Biblijno-liturgiczna)

Na posiedzeniu w dniu 22. X. 64 r. ks. prof. Aleksy Klawek wygłosił referat na temat: *Instrukcja Papieskiej Komisji Biblijnej o historyczności Ewangelii*.

Po uwagach wstępnych i przeczytaniu Instrukcji w przekładzie polskim (por. RBL 1964, nr 4) dał referent obszerne wyjaśnienie kierunków badań biblijnych wspomnianych w „Instrukcji”, zwłaszcza głównych zasad tzw. *Formgeschichte*, tj. historii pierwotnych form naszych Ewangelii.

Dopiero od roku 1919 zaczęła biblistyka posługiwać się tym wyrazem zapożyczonym od M. Nordena (*Antike Kunstprosa*, Berlin 1913). Najpierw szukano podobną metodą rozmaitych kategorii form literackich w księgach Starego Testamentu, szczególnie pod kierunkiem prof. Uniwersytetu berlińskiego Gunkela. Autorzy piszący na ten temat dochozili do jednorodnego wniosku, że w Biblii St. T. istnieją rozmaite rodzaje literackie (podania ludowe, dokumenty historyczne, legendy etio-

logiczne, mity, midrasze, modlitwy, hymny, pieśni liturgiczne itp.), chociaż w szczególach jeszcze dzisiaj po 50 latach często się różnią. Kierunek jako taki jest słuszny i również przez biblistkę katolicką obecnie w całej pełni przejęty. Przesadę pewną zauważyć można w szkole londyńskiej, będącej pod wpływem etnologa Frazera, i w szkole skandynawskiej, czyli w tzw. *pattern-schools*, które wszędzie widzą przejmowanie obcych, gotowych wzorców czy schematów (*pattern*) z kół poza-izraelskich.

O „formach pisarskich” w Ewangeliach pisał jako pierwszy prof. Dibelius z Heidelbergu (*Die Formgeschichte des Evangeliums* 1919, wyd. II 1933, wyd. III 1959), a po nim K. L. Schmidt (*Der Rahmen der Geschichte Jesu* 1921) i R. Bultmann (*Die Geschichte der synoptischen Tradition* 1919). Uprawia się tą drogą niejako „paleontologię” Ewangelii, by dotrzeć do tajemnic kompozycyjnych, jakie one zawierają. Nie uważa się ich za dzieła literackie, lecz zalicza do piśmiennictwa ludowego, przeznaczonego do użytku małego grona ludzi. Podstawą były nieliterackie, prywatne zapiski, przeważnie niezbyt długie, zawierające reminiscencje własne, opowiadania innych, zbiory powiedzeń P. Jezusa, tematyczne zestawienie słów dla potrzeb gminy, genealogie, hymny, modlitwy itp. Zapiski te ułożone były w takiej lub innej formie pisarskiej, zależnie od treści, od potrzeb chwili lub upodobania piszącego czy zamawiającego spisanie słów i czynów Pana Jezusa. Ponieważ zaś w okresie tworzącego się Kościoła warunki i potrzeby się zmieniały i inne myśli ze skarbca prawd ewangelicznych stawały się aktualniejsze, także treść i forma pra-ewangelii się zmieniała poprzez 30 lat, czyli aż do chwili, kiedy ułożono nasze ewangelie. Oto odtwarzanie „prehistorii” Ewangelii jest zadaniem współczesnej biblistyki.

Dzieje formy pisarskiej naszej Ewangelii uzupełnia „historia pracy redakcyjnej” nad ułożeniem opisów ewangelicznych (tzw. *Redaktionsgeschichte*), która wnikliwie bada sposób zredagowania poszczególnych wiadomości i uporządkowania ich przez Ewangelistów lub ich poprzedników, o których wspomina początek ewangelii św. Łukasza. Dzięki tej metodzie wiemy obecnie, że kazanie na górze jest zestawieniem prawdziwych słów Pana Jezusa, niekoniecznie wypowiedzianych na górze Błogosławieństw, że rozdział 18 u św. Mateusza jest zbiorem nauk Chrystusowych o zachowanie zgody i porządku w gminie (por. pracę ks. Trillinga, *Hausordnung Gotes. Eine Auslegung von Matthaeus 18*, Diisseldorf 1960).

Jakkolwiek rozróżnienie nieliterackich form pisarskich jest uzasadnione i jakkolwiek myśmy dzięki temu lepiej poznali układ ewangelii synoptycznych i dyspozycję wielu dotąd spornych rozdziałów, to jednak może ono prowadzić do wniosków całkiem błędnych, gdyż przy braku szerszej bazy historycznej grozi nam niebezpieczeństwo dowolnego uzupełnienia wnioskowania. Błądzi szkoła Bultmanna zaliczając wiele opowiadań ewangelicznych do kategorii „mitów” i nie uznając wobec tego ani historyczności Zwiastowania Anielskiego w Nazaret, ani rzeczywistości Zmartwychwstania Pana Jezusa. Nie mamy bowiem w odnośnych tekstach, podających gołe fakty bez upiększających ram dodatkowych, żadnego zabarwienia mitycznego. Kto opowiadania te kwalifikuje jako mityczne, kieruje się totalnym subiektywizmem opierając się na przesadach filozoficzno-teologicznych.

Droga otwarta do tych ciekawych, ale żmudnych i trudnych badań, lecz droga jeszcze bardzo daleka do osiągnięcia historycznie pewnych rezultatów, z których będzie mogła dogmatyka wyciągać dalsze wnioski.

Red.